

บทคัดย่อ

ชื่อเรื่อง : การปรับปรุงระเบียบ กฎหมายให้เอื้ออำนวยต่อการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศในกระบวนการยุติธรรม
ผู้วิจัย : นายฐนันต์ศักดิ์ บวรนนท์กุล และคณะ
ปีที่ทำวิจัย : เมษายน 2550

การศึกษาวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ เพื่อสำรวจการเชื่อมโยงข้อมูลระหว่างหน่วยงานในกระบวนการยุติธรรม ตามแผนแม่บทเทคโนโลยีสารสนเทศกระบวนการยุติธรรมแห่งชาติ ฉบับที่ 1 (พ.ศ. 2548-2551) ศึกษาวิเคราะห์ ปัญหาและอุปสรรค และกฎ ระเบียบ ข้อบังคับ และกฎหมายของหน่วยงานในกระบวนการยุติธรรมต่อการเชื่อมโยง ข้อมูล และการนำเทคโนโลยีสารสนเทศมาใช้ในกระบวนการยุติธรรม ตลอดจนเสนอแนะแนวทางการปรับปรุงแก้ไขระเบียบและกฎหมายต่าง ๆ ที่เป็นอุปสรรคต่อการเชื่อมโยงและการนำเทคโนโลยีสารสนเทศมาใช้ในกระบวนการยุติธรรม

วิธีการดำเนินการวิจัยใช้การศึกษาเอกสาร (Documentary Research) และการสนทนากลุ่ม (focus group seminars) โดยผู้เข้าร่วมเป็นผู้แทนและผู้ปฏิบัติงานที่เกี่ยวข้อง (The Stakeholders) ในหน่วยงานของกระบวนการยุติธรรม ตลอดจนการสัมภาษณ์บุคคลที่ปฏิบัติงานที่เกี่ยวข้องโดยตรง

ผลการศึกษาพบว่า หน่วยงานในกระบวนการยุติธรรมส่วนใหญ่ ยังไม่ได้มีการเชื่อมโยง แลกเปลี่ยนหรือบูรณาการข้อมูลร่วมกันจะมีเชื่อมโยงกันบ้างเพียงไม่กี่หน่วยงาน บางหน่วยงานฐานข้อมูลอยู่ในการพัฒนาปรับปรุง ปัญหาและอุปสรรคในการเชื่อมโยงข้อมูล ได้แก่ การขาดนโยบายที่ชัดเจนว่า ควรจะจัดเก็บข้อมูลอะไรบ้าง และขาดความต่อเนื่องในการดำเนินการ ขาดหน่วยงานที่เป็นเจ้าภาพหลักในหน่วยงานที่จะทำหน้าที่รับและส่งต่อเพื่อให้หน่วยงานด้านเทคโนโลยีสารสนเทศทำการประมวลผล งบประมาณที่สูง และงานด้านเทคโนโลยีสารสนเทศไม่ใช่งานหลักของหน่วยงาน การขาดแคลนบุคลากรที่มีความรู้เฉพาะด้านการเปลี่ยนแปลงเทคโนโลยีที่รวดเร็ว มิได้มีการประสานการจัดเก็บข้อมูลร่วมกัน ส่งผลให้ข้อมูลบางส่วนขาดความสมบูรณ์และรวบรวมยาก ขาดรูปแบบที่เป็นมาตรฐานในการจัดเก็บความน่าเชื่อถือน้อย ข้อมูลจำนวนมากขาดการปรับปรุงให้เป็นปัจจุบัน ขาดการคุ้มครอง

ส่วนบุคคล การขาดความตั้งใจและขาดความมุ่งมั่นในการดำเนินการเกี่ยวกับการประมวลผลข้อมูลโดยใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ การขาดความพร้อมสำหรับการบูรณาการ

ในด้านกฎ ระเบียบ และกฎหมายที่เกี่ยวข้องพบว่า หน่วยงานในกระบวนการยุติธรรมส่วนใหญ่ ไม่มีกฎ ระเบียบ เกี่ยวกับการเชื่อมโยงแลกเปลี่ยนข้อมูลโดยเฉพาะ แต่มีกฎหมายที่ทั้งเป็นปัญหาและอุปสรรคต่อการเชื่อมโยง ตั้งแต่บทบัญญัติตามกฎหมายรัฐธรรมนูญ พระราชบัญญัติข้อมูลข่าวสารทางราชการ พ.ศ. 2540 พ.ร.บ.ประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามทุจริต พ.ศ.2542 มาตรา 25 และมาตรา 120 พระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 เป็นต้น และ กฎ ระเบียบ และกฎหมายที่เอื้ออำนวยต่อการเชื่อมโยงข้อมูล อาทิ พระราชบัญญัติว่าด้วยธุรกรรมอิเล็กทรอนิกส์ พ.ศ. 2544 ระเบียบสำนักงานอัยการสูงสุดว่าด้วยการดำเนินคดีอาญา พ.ศ. 2545 อย่างไรก็ตาม กฎ ระเบียบ กฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการเชื่อมโยง การแลกเปลี่ยนและการบูรณาการข้อมูลในกระบวนการยุติธรรม อาจจำแนกเป็น 4 กลุ่ม คือ กฎหมายที่เอื้ออำนวยต่อการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศในกระบวนการยุติธรรม กฎหมายด้านการคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคล กฎหมายทรัพย์สินทางปัญญา และกฎหมายเกี่ยวกับการใช้คอมพิวเตอร์ในทางที่ผิด

ข้อเสนอแนะ จากการศึกษาในด้านกลไกการดำเนินการทั่วไป ได้แก่ การเริ่มเชื่อมโยงและแลกเปลี่ยนข้อมูลระหว่างหน่วยงานในกระทรวงยุติธรรมขยายความร่วมมือไปยังหน่วยงานที่สังกัด และหน่วยงานภายนอก มีการจัดทำคู่มือการดำเนินการ (Code of Practice) จัดตั้งคณะทำงานทางเทคนิค (liaison officers) เวียนไปดูแลประสานงานแต่ละหน่วยงาน ในด้านกฎ ระเบียบ จัดทำระเบียบการเชื่อมโยงข้อมูลภายในกระทรวง (ประกาศกระทรวง) เสนอแก้กฎหมายที่เกี่ยวข้องและในระยะยาวควรตรากฎหมายระดับพระราชบัญญัติการเชื่อมโยงแลกเปลี่ยน และบูรณาการข้อมูลด้านกระบวนการยุติธรรมออกมาใช้โดยตรง โดยใช้มาตรการทางกฎหมายในเชิงการบริหารจัดการ

ABSTRACT

**Research Title: Improving Regulations and Laws for
Enhancing the Use of Criminal Justice
Information in Thailand**

Researcher : Tanansak Borwornnuntakul and Colleques.

Date : April 2007

The objectives of this study were to survey the communication of criminal justice information in relevant governmental organizations under the National Master Plan for Criminal Justice Information Technology Paper.1 (B.E. 2548-2551), delineating not only the problems and obstacles but also the existing rules, regulations and laws, including proposals for problem solving as well as improving such procedures.

Methods for collecting data included documentary research and focus group seminars among criminal justice stakeholders, including interviews with those who are directly working on such criminal justice information technology.

The results of this study revealed that there were only a few criminal justice units collaborating on criminal justice information sharing. In addition, there still remain various problems and obstacles such as, a lack of a clear-cut policy on justice data sharing, an absence of a key central unit, inadequate finance, lack of information technology experts, no standardized formats, a general unawareness of information database, a lack of intention by the CEO, a lack of readiness for integration etc.

As for the relevant regulations and laws, generally speaking, there are four classifications as follows: the laws concerned with the integration of criminal justice information, personal data protection law, intellectual property law, and computer misuse laws. The Thai criminal justice system is currently lacking some essential legal provisions for justice information sharing such as a specific justice integration law and personal data protection law. In addition, existing legal provisions are causing obstacles for achieving, including The Constitution of The Kingdom of Thailand, The Government Information Act B.E. 2540, the Organic law not only regarding the Committee for Prevention and Suppression of Money Laundering Act but also the National Committee for the Prevention and Suppression of Corruption etc. Be that as it may, there are some contributing provisions for data sharing laws such as The Electronic Activities Act of B.E. 2544, the Regulation of The General Attorney on Criminal Procedures B.E.2545.,etc. As a matter of fact, we can apply such laws to enhance criminal justice integration.

The recommendations for this study are to develop the communication among the internal departments in the justice ministry and extend this to similar mission organizations and relevant criminal outsider organizations, to formulate a Code of Practice, to set up liaison officers for cooperating in the procedure, to pass a ministerial announcement (as administrative law) for criminal justice information sharing and enact specific acts for the connecting, sharing and integrating of criminal justice information in terms of administrative and management legal measures.